

KS. HENRYK WITCZAK^{a, b, ©}

 <https://orcid.org/0000-0002-6542-3501>

^a Akademia Katolicka w Warszawie, Studium Teologii, ul. św. Maksymiliana Marii Kolbego 2, 62-510 Konin, PL

^b Teologiczne Towarzystwo Naukowe Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, ul. Prymasa Stanisława Karnkowskiego 3, 87-800 Włocławek, PL

© HWitczak@Eta.PL

Kazimierz Rulka, *Formacja intelektualna Sługi Bożego Wojciecha Owczarka, Włocławek 2021, 116 s.*

Wojciech Owczarek, to jedna z najciekawszych postaci okresu międzywojennego diecezji ze stolicą we Włocławku. Pracownik wielu wydziałów Kurii Diecezjalnej, Sądu Kościelnego, profesor Seminarium Duchownego, biskup pomocniczy i wreszcie patron powstałego we Włocławku Zgromadzenia Sióstr Wspólnej Pracy od Niepokalanej Maryi. Człowiek głębokiej duchowości, a dziś Sługa Boży. Żył w latach 1875–1938, edukacja 1881–1901, święcenia kapłańskie 1898, sakra biskupia 1918.

Tę znamienitą postać, przedstawił w swojej pracy ks. Kazimierz Rulka długoletni dyrektor Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku, bibliofil, znawca literatury i dziejów diecezji. Ukazał swojego bohatera, od dotychczas mało zbadanej strony, a mianowicie jego formacji intelektualnej.

Autor pracy omówił edukację Wojciecha Owczarka dzieląc ją na dwa etapy: I – Wykształcenie ogólne zdobyte w szkole elementarnej, na etapie gimnazjalnym, uzupełnione na początku Seminarium Duchownego; II – Wykształcenie filozoficzne i teologiczne zdobyte w Seminarium Duchownym i Akademii Duchownej w Petersburgu.

Ks. Kazimierz omawiając dwa wyżej zarysowane etapy edukacji na podstawie znanych mu programów nauczania i faktycznym prowadzeniu procesu edukacyjnego (zwłaszcza seminarium i akademia) przez konkretnych wykładowców, wykazał czego mógł się nauczyć uczeń i student Wojciech Owczarek, a także jakie braki w wykształceniu mogły się pojawić, które w związku z tym należało uzupełnić.

Tłem dla tych rozważań były dwa dokumenty, a mianowicie program samokształcenia przygotowany przez ks. Owczarka u początków kapłaństwa w roku 1901 oraz katalogu zidentyfikowanych pozycji książkowych posiadanych przez

ks. Wojciecha, a następnie przekazanych do bibliotek: KUL w Lublinie, WSD we Włocławku i Zgromadzenia Sióstr Wspólnej Pracy.

Ks. Rulka ukazał więc, czego mógł nauczyć się bohater jego pracy (program nauczania), czego chciał się nauczyć (program samokształcenia) i co z tego przypuszczalnie zrealizował (katalog posiadanych książek).

Praca została zredagowana w następujący sposób: Wstęp; I. Wykształcenie ogólne. 1. Szkoła podstawowa (elementarna); 2. Szkoła średnia (gimnazjum); 3. Uzupełnienie wiedzy ogólnej (3.1. Z zakresu historii; 3.2. Z zakresu języka polskiego i historii literatury polskiej); 4. Znajomość języków obcych (4.1. Język hebrajski; 4.2. Języki klasyczne: greka i łacina; 4.3. Języki nowożytne); II. Wykształcenie filozoficzne i teologiczne. 1. Studia filozoficzne; 2. Studia teologiczne (2.1 Bibliistyka; 2.2 Patrologia; 2.3. Teologia dogmatyczna; 2.4. Apologetyka; 2.5. Teologia moralna; 2.6. Teologia ascetyczna i mistyczna; 2.7. Teologia pasterska; 2.8. Homiletyka; 2.9. Katechetyka; 2.10. Liturgika; 2.11. Śpiew kościelny; 2.12. Prawo kanoniczne; 2.13. Historia Kościoła); Podsumowanie.

Pozycję uzupełnia aneks, który zawiera spis zidentyfikowanych pozycji z księgozbioru bp. W. Owczarka we wskazanych wyżej bibliotekach, a także kilka czarno-białych zdjęć, z których jedno jest portretem bohatera pracy.

Praca ta jest cenna dla osób pochyłających się nad zagadnieniami badawczymi, zarówno związanymi z naukami kościelnymi, jak i świeckimi.

Dla historyków jest ciekawym uzupełnieniem wiadomości o bp. Wojciechu Owczarku, zwłaszcza w perspektywie rocznic, które niebawem będzie celebrowała diecezja, a więc 900-lecia powstania diecezji ze stolicą we Włocławku, a szczególnie 100-lecia jej obecnej formy organizacyjnej czyli diecezji włocławskiej.

Dla teologów i filozofów jest przyczynkiem do poznania sposobu kształcenia przyszłych duszpasterzy w Seminarium Duchownym we Włocławku na przełomie XIX i XX wieku, a także kształcenia przyszłych urzędników diecezjalnych, do tego bowiem została powołana Akademia Duchowna w Petersburgu. W pracy przedstawiono kształcenie filozoficzno-teologiczne oparte na programie nauczania, dostępnych podręcznikach, a także imiennie wykazanych wykładowcach.

Zajmującym się życiem społecznym w okresie Królestwa Polskiego ukazuje, jak dziecko z niebogatej rodziny chłopskiej, mogło dzięki trosce rodziców i pomocy duszpasterzy, pokonywać trudności i osiągać kolejne szczeble edukacyjne.

Dla badających systemy edukacyjne, zwłaszcza na przełomie XIX i XX wieku w Królestwie Polskim, będzie przyczynkiem do poznawania ówczesnych form nauczania.

Bibliofilów i znawców księgarstwa zapozna się z funkcjonującymi w tamtym czasie na ziemiach polskich wydawnictwami naukowymi, zarówno autorów polskich, jak i zagranicznych, a także dostępnymi wtedy na ziemiach polskich wydaniem literatury pięknej.

Podsumowując, mimo niewielkich rozmiarów, jest to ciekawa praca, która powinna budzić zainteresowanie przedstawicieli różnych dziedzin nauki.